

Abans de la guerra

(ALDC, VIII, 1976. *Abans de la guerra*)

L'enunciat designa 'un temps passat respecte del que es parla' i correspon a una locució preposicional però també a un ús adverbial, que es pot veure precisat, quan se'n té constància, en l'ALDC (VIII, mapa 1976. *Abans de la guerra*).

Ans (de) i *abans (de)* són els mots tradicionals. *Ans* (s. XII) deriva o bé de ANTIUS, format sobre ANTE per atracció de PRIUS, o bé d'un ANTI- + vocal (ANTE ALBAM > ANTI ALBAM), que hauria passat a *ançi* (DECat); també es podria pensar en ANTE reforçat amb una -s adverbial, com en el cast. *antes*, però amb pèrdua de la vocal final. *Abans* és un compost de *ab* (< *abu < APUD), d'època romànica (per la conservació de -b-), i *ans* (en oposició a *avant* [de], en sentit local o temporal, der. de ABANTE, on la -b- intervocàlica ha donat [v] en l'àrea de labiodentals, com FABA > *fava*, i que apareix aquí [6, 13, 161, 190] però com a manlleu al fr. *avant*); var.: *ambans* 5, 36, *abantes* (també a la loc. 26) (*abantes de* 2, 12), combinació de *abans* i *antes*, que, amb repercussió de

la nasal (com a *ambans*), s'ha alterat en *ambantes* 3, 5, 8, 11. *Antes (de)* prové del cast. *antes*, format per l'ant. *ante* i la -s adverbial, doc. des del s. XII, mentre que en cat. comença a notar-se al s. XVI i s'eixampla en els segles següents, sovint en convivència amb el genuí *abans* (Corbera, 1982; *Scripta* 2011 i *Scripta* 2013).

Finalment, cal notar *arrere* 163 (< AD RETRO), la locució *temps ha* 15 i l'alg. *primer (de)* 85, probable calc de l'it. *prima (di)*.

Notem els mots i les locucions en relació: *antany* 'l'any anterior' 29, *per antic* 43, *antiguament* 61, 125, *antigament* 75, *l'atre sigle* 145, *anterior* 95.

Des d'un punt de vista històric, a una primera fase de *ans*, seguida de prop per *abans*, va succeir, a partir del s. XVI, el castellanisme *antes* que, convivint amb *abans*, va generar el mixt *abantes*.

Són mots normatius *ans*, *abans*, adverbis, i *abans de*, locució preposicional, des del DG₁, 1932.

